

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasni 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Petak, 7. travnja, 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 267

Zemaljski kapitan istarski dr. Rizzi otstupio.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e č, 6. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

R usko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

T alijansko bojište.

Na doberdopskoj smo visoravni istočno od Selca očistili sasvim od neprijatelja jerke, što nam ih je bio nedavno oteo. Neprijateljske su se protunavale izjalovile. U Odsjeku Ledra i Judikariju podržavalo je neprijateljsko topništvo živahnu paljbu. Navele slabljiv talijanskih sila protiv naših položaja sjeveroistočno od jezera Ledro i u dolini Daone bile su subzijene. U ostalom ograničila se je bojna djelatnost na neznatnu topovsku paljbu na pojedinim odjelicima.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ötter, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

B erlin, 6. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Z apadno bojište.

Zapadno od Moze prolazio je dan odmah s početka uslijed topovske vatre, kojom smo obasipali okolicu od Haucourta, vrlo življeno. Poslije podne uzele je nasa pješadija na juriš selo Haucourt i jako utvrđeno francusko uporište istočno od seba. Ne računajući vrlo visokih krvavih gubitaka izgubio je neprijatelj 11 časnika i 531 neranjenog zarobljenika. Na desnoj obali Moze ugušili smo brzo navalni pokušaj, što su ga Francuzi ponovili protiv položaja, koje smo im mi oduzelii 2. o. m. u Šumi Coilleite i na sjeverozapadu od nje.

I stočno i balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

C a r i g r a d, 6. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

I račka fronta.

Položaj nepromijenjen.

K auk a s k a fronta.

Bilo je okršaja med izvidničkim strażama. 3. o. m. bombardovala je naša mornarica uspješno neprijateljske položaje na kauaskoj granici, iznenaditi je neprijatelja,

koji je pobjegao u neredu iz svojih položaja, te je ostavio mnogo mrtvih i ranjenih. Istog je dana upadila naša mornarica ruski brod kreat municijom te ga potopila. Krstaš je Midilli potopio veliku neprijateljsku jedrenjaču kreatu ratnim i drugim materijalom i zarobio joj je posadu.

(Odobravanje.) Kancelar naglašuje, da su izvješća o stanju sjetve veoma povoljna. On veli: „Mi ćemo i u buduće izlaziti, kao što smo i do sada izlazili.“ Državni kancelar upućuje zatim na prava neutralaca, na zakonitu trgovinu sa srednjim vlastima sa strane saveznika i kaže: „Nijedan trijezno misleći neutralac ne može od nas tražiti, da si diadem iz ruku istrgnuti obrambeno oružje, s kojim raspolažemo. Mi ga upotrebljavamo, mi moramo da ga upotrebljavamo! Mi stujemo opravданe interese neutralaca, ali mi možemo očekivati, da se prizna naše pravo, da je naša dužnost, da svim sredstvima vraćamo šilo za ogujilo politički izglađenja, koju tjeraju naši neprijatelji i koja se prolije koli međunarodnom pravu toliko najednostavnijoj čovječnosti.“ (Zivahnod odobravanje.) Državni je kancelar uputio, da se je Njemačka našla prisiljenom, da radi čitavog niza povreda neutraliteta navijesti Portugalskog rata.

Državni kancelar podsjeća na svoje riječi od 9. studenoga o spremnosti, da govor o miru, te veli: „Dosadašnje izjave neprijateljskih državnih upravnika pokazuju, kako pravo je on imao, kad je kazao, da kod protivnika ne može da bude ni traga o sličnoj spremnosti. Za Asquitha, rekao je državni kancelar, ostaje polpuno konačno uništenje vojnike snage Prusije preuvjet za sve rasprave o miru. Na takovo mirovne uvjete preostaje nama samo jedan odgovor, a taj podjeljuje naša mač. (Zivahnod povlađivanje.) Jedinstvena, slobodna je Njemačka žena, koju hoće da naši neprijatelji da unište. Porazbijat će si glave. Naša je nasuprotni svrha ovoga rata Njemačka, to čvrsto spojena, tako kako zaštićena, da ne će nikto nikad više došpijeti u napast, da nas uništi i svatko mora priznati naše pravo na slobodno djelovanje naših mirnih sila. (Bravo!) Ovakova Njemačka, a ne uništenje tudijih je naroda ono, za čim težimo. Da se nijesu Rusija, Francuska i Engleska proti nama spojile, da nijesu pokušale, da zavrte koliko povijest u vremena, koja su jedino za svagda prošla, bio bi mir Europe nevršen silama tihoga razvoja. To je bio cilj njemačke politike prije rata. Naši su protivnici odabrali rat! (Liebknecht dohvika: „Vi ste ga odabrali!“) Birno prosvjedovanje i poklici: „Napote s njim!“ Državni kancelar nastavlja: „A sad eto mora da nikne mir iz potoka krvi i suza i iz grobova milijuna. Na sviju smo obranili u boji, ali ono, što je prije bilo, danas ne postoji više! Njemačka i Austro-Ugarska nemaju namjere, da razvijaju poljsko pitanje. Udes bojeva ga je razvio, a Njemačka i Austro-Ugarska će ga riješiti. (Bravo) Iza takovih potresaja ne poznaje povijest status-a quo ante. Da će Belgija iz rata biti nova, da će biti Poljska, koju je ruski činovnik, iznudjivajući još na brzu ruku mito, koju je ruski kozak paleči i robeći ostavio, toga nema više.“

Državni kancelar nastavljujući: „Da se Asquith postavi u položaj nepobjijedjenoga i nepobjed-

Brzojavi. Rat.

Zračna navala na Englesku.

L o n d o n, 6. (D. u.) Naša su pomorska ljetala uništila u noći od 5. do 6. o. m. veliku radionicu željeza kod Witbyja, zajedno sa talioničama i s prostranim namještajima. Pošto smo prije usutkali bateriju sjeverno od Hulla, navallili smo po tomu tvornice u Leedsu i u okolini, kao što i na nekoliko kolodvora onog industrijalnog područja. Kod toga smo opazili vrlo ljepe i uspjehe. Sva su se ljetala vratile neostećena pored svega neprijateljskog pucanja.

Austro-Ugarska.

Zemaljski glavar dr. Rizzi otpušten.

B e č, 6. (D. u.) Wiener Zeitung javlja, da je pokrajinski glavar Istra, dr. Rizzi, bio na vlasti molbu otpušten iz njegove službe. Istodobno mu je bilo izrečeno najviše priznanje za njegove zasluge.

Dr. Ljudevit Rizzi bivši je naš zemaljski kapetan obnasio tu čest 13 godina. Naslijedio ga je u časti zemaljskog kapetana dr. Campitelli, a prije toga bio je načelnik grada Pule. Sto i kje je bio Rizzi, to naš narod jošte i danas čuti.

Njemačka.

S njemačkog Reichstaga.

Izjave državnog kancelara.

B erlin, 5. (D. u.) Reichstag, je započeo drugo čitanje proračuna ministra izvanjskih posala. Državni je kancelar prihvatio riječ i izjavio: „Vojnički dogodjaji opravljaju moje prije četvrt godine izrečeno pouzdanje. Vojni je položaj na svim frontama veoma dobar i posvuda odgovara očekivanju. Naši neprijatelji misle, da će izglađenjem i zatvorenjem postići svoju svrhu, koju nijesu mogli ostvariti oružanjem. Oni zaboravljaju, da imade njemački narod snažnu moralnu pričuvu, uslijed koje je u stanju, da ograniči svoj način života. Mjeseci, koje sad proživljujemo, teški su. Oni donasaju ograničenje u mnogo kućanstvo, brige u mnoge obitelj. To više se moramo diviliti pozitivnosti, kakvom je odanošeu prema domovini upravo siromašno pučanstvo pripravno, da u ovoj borbi na život i smrt sve prilivati.

no protivnika, može li doista pomisliti, da će Njemačka ikad prostovoljno opet izručiti gospodarstvu reakcionarne Rusije narode između Balteškog mora i volinijskih močvara, koje je ona zajedno sa svojom saveznicom oslobođila, bili sada li narodi Poljaci, Litvani, Balti ili Leti? (Bravo!) Ne! Po drugi put ne smije Rusija sa svojim čelama nastupiti na nezaštićenoj granici istočne i zapadne Pruske! (Burno odobravanje.) Ne još jednom s francuskim novcem podići zemlju oko Visle kao upadna vrata u nezaštićenom Njemačku, a isto tako neće nikto vjerovati, da ćemo ostaviti na zapadu zemlje, na kojima je teška krv našega naroda, bez ikakve osiguranja za našu budućnost. Mi ćemo si stvoriti stvarnih garancija za to, da ne bude Belgija francuska vazalска država, te da bude vojnički i gospodarski izgrađena kao kakovina prednja utvrda proti Njemačkoj. (Zivahni bravo.) I ovdje nema nikakvog status-a quo ante, i ovdje ne može Njemačka primjerice dugo zatirano flamsko pleme izručiti opet francuzištanju. Mi ne ćemo da imademo susjeda, koji bi se nanovo proti nama sjedinjivali, da nas uguge, nego onakovih, s kojima mi i koji s nama radi na međusobnu korist. Europa, koja će nastati iz ovoga najužasnijeg od svih ratova, neće u mnogim dijelovima ostati više ona stara. Bilo kako bilo, za sve narode, koji u njoj bivaju, mora da postane Europa mirnoga rada Mir, koji će slijediti izvrsna rata, mora biti trajan! S našim saveznikom smo u dugoj ratnoj zajednici sve tijesnje srasli. (Bravo.) Iza vjernog ratnog savezninstva mora i hoće slijediti zajednica mira u službi gospodarskog i kulturnog blagostanja sve vjernijih saveznika".

Državni kancelar nastavlja: „I ovdje idemo drugim putem nego li naši saveznici. Engleska hoće i poslije rata da nastavi proti nama trgovacki rat podvostručenom snagom. Svadje brutalni bijes za uistinjavajem i razarenjem i drzovita volja, da se u neobuzdanoj požudi za gospodstvom osakati narod od sedamdeset milijuna dusa. A i te će se prijetnje raspršiti! Ali neprjateljski državnici, koji se služe takovim rječima, neka imaju na umu: Što zeće njihove riječi, to ostriji naši udare!“

Državni je kancelar spomenuo izrahorubu u njemačkim kolonijama i kazao: „Konačni se utes naših kolonija neće odlučiti ondje, nego ovdje na kontinentu. Mi gledamo slobodno i otvoreno, puni rastućeg pouzdanja u budućnost. Sile, koje su kod nas niknule ne u uzidjanju, ne u samobranu, nego u svetu vjeri u našu budućnost, i koje su prije rata u koaliciji proti nama podigle, naime čežnja za osvajanjem, čežnja za odmazdom i ljudsuumnost na gospodarstvenog takmaca, ostale su i za vrijeme rata, uza sve poraze protivnika kod njihovih vlada, moćne. Mi na suprot imademo samo jedan cilj: da se branimo, da se sami uzdržimo i da neprjatelja suzdržavamo od naših granica. Mi ovoga rata nijesmo htjeli, nijesmo imali nikakove potrebe, kad je proti našoj volji započeo. Mi se nijesmo prijetili nijednom narodu, da ćemo mu unistiti ekstenciju ili mu razoriti njegovo nacionalno biće, kako se Englezima nama prijeti.“

Državni kancelar dodaje: „O naš dom i o našu se budućnost biće ovaj boj. Za Njemačku, i niti za komad tudi zemlje krvave i umiru sini novi Njemačke. A jer svaki od nas to znade, zato su naši žive i sreća tako jaka.“ Državni kancelar zaključuje: „Duh, koji na bojištu vodi naše bore, taj duh, koji nas sve ujedinjuje, neka i nas vodi. On je onaj, koji će povesti kroz borbu otacu našu djecu i unike u jaku i slobodnu budućnost. (Zivahni bravo-klici. Pljesak. Govor čini dubok dojam.)

Italija.

Talijanski protest proti snovanju grčkih četa u sjevernom Epiru.

Lugano, 6. (D. u.) Talijanski listovijavljaju iz Atene: Prema Patrisu i Embrosu prosvjet-

dovao je talijanski poslanik kod Skuludisa proti snovanju grčkih četa u sjevernom Epiru, Jer da one zapriječuju gibanja talijanskih četa. Skuludis je odgovorio, da te čete nijesu bile osnovane na grčkom tlu, te je poslaniku upozorio na ponašanje albanskih četa na grčkoj granici.

Francuska.

Asquith u Parizu.

Pariz, 6. (D. u.) Asquith je iz Rima prispojovao.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni parobrodi.

London, 6. (D. u.) Parobrod Clancampbell bio je potopljjen od podmornice u Sredozemnom moru. Bili su još torpedovani engleski parobrod Berwindale i norveški parobrod Bau.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 3. Službeni izvještaj od 2. o. mja.:

Zapadna fronta.

Na mostobranu Uexkülla vršili su se nekojni neznačni bojevi. Kod Novosjolka (15 km južno gradića Kreva) zapalili smo dvije mine, te smo time razrušili neprijateljsku gađenju mina. Sjeverno kolodvora Baranovići odbili smo neprijateljske navale te prilisili Nijemcem, da se povrate u svoje jarke. Neprijateljsko ljetalo bacalo je bombe na kolodvor Zeworije (3 km sjeveroistočno Stolpe) na željezničkoj pruzi Minsk-Baranović. Južno Olyke navalio je neprijatelj na neku od nas zapisuotinu visinu; vatra naša pješadije i strojnih pušaka suzbita je, prouzročivši u njegovim vlastima nered i znatne gubitke. Na gornjoj i srednjoj Stripi raspršili smo nekoliko neprijateljskih odjeća te učinili zarobljenika. Poplave traju dalje.

Kaukaska fronta.

U dolini gornjeg Čoroka nastavili su naši kaukasci kozači i strijelci svoje navale u snježnim gorskim predjelima. Tamo su naša odjeljenja bacala neprijatelju iz njegovih pripravljenih položaja te su zauzeli više sela.

Francuska.

Pariz, 3. Službeni izvještaj u 3 sata poslije podnevice:

U noći bacio je jedan Zeppelin 8 bomba na Dünkirchen. Prouzročena materijalna šteta jest neznačna. Dvije civilne osobe su poginule, a četiri su ranjene. Zapadno Maase trajno opstrjeljavanja selo Haucourt i Esnes bez drugih bojeva. Bojevi kod Douaumonta i Vauxa prošli su za nas povoljno. U sumi Gaitette smo napredovali. Naše linije idu desno močvarne Vaux, prolaze kroz sumu Gaitette, čiji sjeverni vršak drži neprijatelj, te se jugoistočno selo Douaumont priključuju našim položajima. Potvrđuje se, da su se juče raspršile neprijateljske navale rastegne na frontu od preko tri kilometra. Neprijateljski valovi slijedili su jedan za drugim, ali jurisanja nije bilo. Vatra naša topova i pješadije prouzročila je u neprijateljskim redovima velike gubitke. U Loreni nastali su uslijed naših topovskih vatrenih mogni požari.

Pariz, 3. 11 sati u večer. Medju Soissonsom i Reimsom napierili smo koncentričnu vatru na njemačke nasade sjeverno Butteyske sume i na brežulju Sapigneul. U Argonama žestoko opstrjeljivaju naše baterije zapadni vršak Avocouriske sume. Skladište municije potelito je u zrak. Južno Maase žestoko su Nijemci pod noć navaljivali medju Haucourtom i Bethincourtom na naše položaje na južnom brijezu potoka Forges, koje smo u noći na 1. travnja ispraznili, a onda, a da nije neprijatelj opazio, opeta postavili na taj brijez. Iznenadjen žestokom vatrom iz novih položaja i vatrom u bok, imao je neprijatelj teških gubitaka, a da nije ni doslo do boja. Danas došla žestoka opstrjeljivanja u okolicu Burruske sume. Pješadija nije ništa poduzela.

Istočno Maase razvijale su se naše protutvare uspješno. Tekom dana bacili smo neprijatelja do sjevernog vrha Gaitette sume, sjeverno Vauxvribnjaka. Posljednja protutvare, koja je bila osobito živahnja, dozvolila nam je, da smo opeta osvojili zapadni dio selo Vaux, kojega smo bili ostavili. U Woerreu žestoka topovska paljba i odskok Moulinville.

Da odgovore na opstrjeljivanje Dünkirchenu po Zeppelinu, bacilo je 31 saveznih ljetala teške

granate na neprijateljsku taboristku Keyem, Cesen, Terrest i Houthust. U noći na 3. o. m. opatrjavaju je jato naših ljetala kolodvor u Conflans. Nasi su letjoci sastrjeliili četiri njemačka ljetala, ostale smo što našljerali u bijeg, što prisili, da se spuste.

Jučerašnji njemački ratni izvještaj kratko je ustvrdio, da su svih neprijateljski položaji sjeverno potoka Forges, medju Haucourtom i Bethincourtom u njemačkom posjedu. Ispraznjenje položaja sa strane Francuza, izvršilo se je uslijed zauzeća Malancourtia, te je u toliko od važnosti, jer je ono prouzročilo, da su Nijemci bez proljevanja krvii zaposjeli važnu cestu Haucourt-Malancourt-Bethincourt.

Engleska.

London, 3. Službeni izvještaj. Prošle noći zarobili smo kod Saint-Elio jednoga časnika i četiri momka. Obostrane artillerije djelovali su kod Souchez, Angresa, Loosa i Saint-Elio. Na obim stranama djelovanje sa minama kod Hullueka i Hollenzelenskog šanca. Dva neprijateljska ljetala bijahulj prisiljena, da se spuste za neprijateljske vrste. Jedno od naših ljetala, koje se je jučer diglo, nije se povratilo.

Italija.

London, 4. Službeni izvještaj. Na cijeloj fronti obosstrana topovska djelatnost, koja je živahnja u odjeku medju dolinom Sugana i na visinama sjeveroistočne Gorice. U noći na 3. susibili smo napravili neprijateljske navale na naše položaje na Rauchkofelu i na Mzolvu vrhu. Neprijateljska ljetala pokusala su poletjeti nad naše područje, ali ih je suzbita vatra iz naših topova i protutvare naših ljetala. Jednom ljetalu uspijelo je, da bací dvije bombe na Bassano, koje su prouzročile neznačnu štetu. Jedno naše ljetalo bacilo je veliku bombu na Grafenberg (Gorica) prouzročivši požar.

Europska pogibelj.

Hoćemo li govoriti o mjerama, koje je Holandska tako nenađano poduzeća, moramo najprije naglasiti, da su velika većina dotičenih vještih same glasine, o kojima se radi njihove nesigurnosti može tek nagadati. Savsini tim nije kompenzirao, koja još uvijek pokriva položaj, tako gusto, da se ne bi moglo kroz njih vidjeti jednu istinu, a to je: pogibelj za Europu, za budućnost velikih u malenih država, ne leži u Njemačkoj, za koju su Englezni mislili, da će doći u konflikt sa Holandskom, već u Englezkoj, koja je natjerala u rat sve države što se danas borit protiv Njemačke i njezinih saveznika. Cava canem! moglo bi se danas dovinknuti svim europskim državama, kao što i onima, koji su danas prijatelji i sluge Engleske, počevši sa bijelim carem pa sve preko nadutog predsjednika i slabasnog Viktora Emanuela, dole u kraljevstva bez kraljevstva i nemocnih muževa u Lizaboni!

Napadne vijesti iz Holandske jesu u savezu sa zaključkom pariških pregovaranja vodja četvrtog saveza, koja nijesu ništa drugo, nego uzaludan pokusaj — kao što ih je do sada mnogo bilo — da se dodje do jedinstvenog postupanja, kakvo kod nas nije neprijatelj sa velikom zavisnošću i nedovoljstvom prate. Naravno, da su alijirici sami drukčije govorili o pariškom sastanku. Oni su naglašavali, da je taj sastanak bio korak naprijed na putu do pobjede; još više, oni tvrde, da su uslijed toga samo još za par mjeseci daleko od pobjede. Ne obziru se na to, da naši neprijatelji, uvijek mnogo i lijepo govor, te su ipak holandske mjerje upozorile na mogućnost, koje su po svoj prilici igrale na pariškom sastanku neku ulogu i koje su moguće i izazvale nadu u skorijemu svršetku rata, te pouzdanje u pobjedu. Promotrićemo jednom te mogućnosti, naglašivši ponovo, da se tu radi samo o naklapanjima i mogućnostima.

Neobično je to, što holandske vijesti izričito kažu, da mjerje nijesu bile poduzeće protiv Njemačke i što naglašuju, da slučaj Tubantia ne stoji s tim mjerama u nikakvoj svezbi. Kada mjerje nijesu napere proti jednoj fronti, to jest proti alijircima, osobito protiv Engleske. Do tog zaključka dolazi se i toga radi, jer je odluka o tim

mjerama pala na svršek pariskog sastanka i jer se na njemu nije govorilo samo o jedinstvenom postupanju našeg neprijatelja na vojničkom i diplomatskom polju već i na gospodarskom. Glavni udarac, kojeg nam može Engleska zadati i najveća nuda u pobijedonosnu svršetak rata jest za Englesku gospodarski boj, izglađenje njemačkog naroda. Naši su neprijatelji upoznali, da nam na vojničkom polju ne mogu doći do živoga, ali su uvidjeli — i to je valjda rezultat pariskog sastanka, da gospodarski boj, vodjen u dosadašnjem obliku, nije dovoljan, da nas uništi; radi toga hoće entanta, da gospodarski boj paoštri a to može učiniti u Holandskoj.

Da se entanta ne će eventualno mnogo osvrati na neutralnost Holandske, pokazuju nam prijatelji Grčke. Naši neprijatelji mogli bi si misliti slijedeće: što nijesmo mogli vojničkom obziru postići zaposjednućem Soluna, postići ćemo valjda pritiskom na Holandsku, pritiskom, koji će biti gospodarskog karaktera. Do sada se entanta nije zacula, da svoja zahtjeve podupre grožnjama. Njihove Engleske su dakle mogle ići za tim, što je došlo i do usjaja stroge neutralne holandske vlade — da Holandska prekine svoj uvoz u Njemačku, a u protivnom slučaju... nehotice sjetimo se primjera Grčke.

Što holandska vlada misli učiniti, to je njezin posao, u kojega se nijedan inozemac ne bi smio mjesati. Njegozine dosadašnje mјere su pokazale, da je ona budna i da dobro pripravljena gleda razvoj stvari. Nama za sada ne preostaje drugo, nego da ponovno ustanovimo istinu, koja slijedi iz držanja Engleske i njegovih saveznika, koje je držanje po svoj prilici dalo povod holanskim mjerama. Ta istina glasi: naši neprijatelji mogu priznati, da oni ne mogu dosadasnjim načinom borbe protiv nas, doći do svojega cilja; drugo: onima, koji su nam toliko predbacivali, što smo u početku rata iz gole nužde prekršili neutralnost Belgije, nije nikakva nepravda prema nima, kada se ide za naše uništenje.

Entantino geslu u borbi protiv nas, geslo njezino u tom ratu, koji nije do sada samo radi toga doveo do potpunog njezinog poraza, jer je to koalicinski rat najvećeg zamaja, geslo entente proti svim onima, koji se još usudjuju biti neutralni, glasi: ako ti ne stojiš uz mene, ne mozes zahtijevati, da imam s tobom obzira. Sve to nam pokazuje, gdje leži pogibelj za Europu, za budućnost velikih i osobito malenih država. Još neznamo od kakve su važnosti holandske mјere, jer još ne poznamo njihovih pravih povoda — jedno možemo ali već danas tvrditi, da je Engleska usjek neprijatelji Europe, a u ovome ratu protiv nas pravi neprijatelj, malenih, neutralnih država.

Kölnische Zeitung.

Domaće vijesti.

† Gjorje Sabalja. U Malinskoj na otoku Krku, 5. o. m. umro je u visokoj starosti od 86 godina, posjednik Gjorje Sabalja, vrlo cijenjen i obljubljen u narodu. Bio je jedan između prvih budućica sada već u onom kraju probudjene svesti, Trajani mu spomen!

+ Evakuircima iz Moravske vratio se je u Istru i dosadašnji učitelj u Moravskoj u Svetijsi, gosp. Svetijski, koji je preuzeo svoje prvašnje mjesto u Družbinoj školi Sveti Vincenči. Prema tomu je privremena Družbina škola, u Svetijsi zatvorena. Nedavno je iznovice otvorena Družbina škola u Mlješkim Hribima. Sad je otvoreno u svemu 25 Družbinih pučkih škola, dva nastavna tečaja i 10 dječjih zabavista. U svim tim zavodima zaposleno je 48 učiteljskih sila. Naši ljudi iz Pulske kotare, podučeni gorkim iskustvom u tudjini, mole i zaklinju, da im se dade škola. Družbi ne dopuštaju sadasnje iznimne prilike, da svuda doskoči, stoga se ovim putem obraća na školske oblasti, da provide, dok naše narodne prijatelji molimo, neka se i unaprijed i sto izdanije sjećaju naše Družbe.

+ Iz naše Družbe! Kako je već češće javljeno, naša je družba, netom je saznačala za boravšte naše evakuirane braće, stupila u saobraćaj s raz-

nim rodojubljima i prijateljima našega naroda, u namjeri, da se nevojnici birem koliko olakša njihov težak udes. Ovih dana primilo je Družbino Ravnateljstvo pismo velečasnog g. Franje Sorka iz Svetе Gore Pribram (Česka), kojijavlja, da blagodarom gdje, savjetnicu Martu Wirth ide od kuće do kuće, gdje naši stanuju, te svakoga podarjuje darovima, što joj ih svako malo dana donosi pozdravljeno društvo „Lumin Dobromila“ (po 100 ili 200 K.). Iz Praga dohiba je ponovno dva velika sanduka lijepoga rublja i odjeće za naše ljudje. Narod da je zadovoljan i radi svojega mirnog vladanja od svih ljubljenih. Nasra Družba poslala je već, gosp. Sorku nekoliko knjiga s topom zahvalom na trudu. Posebice se zahvalilo vele vrijednom društvu „Lumin Dobromila“ a naročito milostivoj gospodiji savjetnicu, za koju gosp. Sorka veli, da je pravi angelo za Hrvate. Neka je svima od sreca hvala.

Iz Banovine.

Raspušten Šibenički „Casino“. Oblastno je bilo raspušteno talijansko društvo „Casino“, u kojem je imala sjelo i Biblioteca Popolare Italiana. U Zadru i u Splitu, te drugdje po Dalmaciji, bilo je raspušteno više talijanskih društava, kao Borsiglio itd.

Počastni građani Šibenika. Sastanak općinskih vijećnika izabranih u izborima srpnja 1914., na predlog nar. zast. dr. Ante Dublića, izrazio je želju, da Nj. Preuzv. gosp. Načelnik Marij Attens i Presvjetli gosp. Kontre-admiral Hugo Zecarria budu imenovani počastnim gradjanima Šibenika. Na temelju toga i u vlasništvu dječokrugu općinski Upravni Odbor, u izvanrednoj svećanoj sjednici obdržanoj dne 30. ožujka, imenovano je spomenute odlične ljestnosti počastnim gradjanima Šibenika.

Zarobljenici za poljske radnje. Prispjelo je više ruskih zarobljenika, koji će se dati privatnim za poljske radnje. Posjednici, koji bi ih trebali, neka se odmah prijave općinskom upravitelju.

Preminuo je u Šibeniku Andrija Delfin vlastnik trgovine pokutstva, preminuo je naglon smrću u dobi od 70 godina.

Gospodarstvo.

Povišenje predujmova za založene predmete u zalaganicomama. Kako je roba u vrijednosti poškodila, to je i vrijednost u zalaganicomama povećana. Bækki Dorotheum i podružnice državnih zalaganicomica ovih su dana vlastitom inicijativom pozvali pučanstvo posebnim proglašima, da može na već poginuto robu i predmete dobivati daljnje predujme, odgovarajuće sadasnjom kupovnoj vrijednosti robe. Osoblito su povećani predujmovi na platno, sifon, gradi, sagove, cipele, čizme te ostale tkanine. Ova stvar nije na odmet, a važna je osobito za trijmašnje slojeve, koji nisu u sadasnjim prilikama u stanju, da iskupe založene predmete. Jednako je povisena stavka kod projekcije zlatnina.

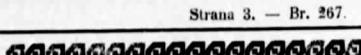
Zajam grada Cetinja. Prema vijestima iz Sarajeva borave iamo cetinski podnačelnik Martonović i u ravnatelj crnogorske banke Bobović ka punomoćni gradske općine, u svrhu da sa sarajevskim novčanim zavodima sklope zajam, koji bi imao sluziti u svrhu aprovizacije Cetinja i okoline.

Značajan oglas. Čitamo u dnevnim novinama zanimiv oglas tvrtke Braća Myhlo u Novoj Gradiski, u kojem je oglas uobičajenje tvrtka 10.000 K. nagrade onome, koji nabavi tvrtki odmah vagon modre galice uz određenu maksimalnu cijenu. Naravski to nije tako lakše uslijed izdanu naredbe o modroj galici.

Ulije i sladkor u Dalmaciji. C. kr. namjesništvo izdalo je naredbu, kojom se ulje u gradovima Zadru, Šibeniku, Splitu, Dubrovniku i Kotoru udara cijena 4 K. Ulije pak, koje trgovci nisu izvezli iz inozemstva, slobodno je, da udare cijenu, koju heče, ali treba da dokazu, da je došlo u ulje izvanjske provenience.

Razne vijesti.

Loši poplati cipela. Savez njemačkih cipelara prodavača imao je ovih dana u Berlinu skupštinu, na kojoj se mnogo govorilo o lošim cipelama, što zbog rata dolaze u promet, a nesavjesno prodači traže za njih cijenu, koja nije ni u ukovom razmjeru sa vrijednošću robe niti njenog materijala. Takve cipele imadu često poplate umjesto od kože prosti od ljepenke. Svi su skupštini iz-

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas dne 7. o. mjeseca.

Najinteresantnija aktuelna epizoda sa bojnog polja:

Razrušenje Gorice

sa neprekidnim predstavama.

Početak prve predstave u 2:20; zadnje 6:30
ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

ticali, da se takvom nesolidnom a skupom robom ošteteće narodno blagostanje, te su iskali od vlaste odlažati postupak protiv takve trgovine. Na koncu je prihvaćena ova resolucija, kojom se ovlašćuju uprava saveza, neki bezodgovno kod nadležnih oblasti učini korake, da se izlaze za vrijeme trajanja rata naredba, koja bi vrijedila za čitavo njemačko carstvo, ovog sadržaja: Producenti uličnih cipela, kojima se poplate sastoji sasvim ili djelomično od ljepenke ili drugih surrogata, smiju svoje proizvode stavljati samo tako u promet, da točno označe materijal, od koga se poplati sastoji. Predstavlja se naime, da nikao ne će tako označenih cipela platiti, kao što se plaćaju solidne cipele od kože.

Zadnje vijesti.

S njemačkog Reichstag-a.

Berlin, 6. (D. u.) Reichstag je prosljedio drugo čitanje državnog proračuna za izvansvrsne poslove. Socijalno-demokratska radnička zajednica predložio je rezoluciju, da bi Reichstag upravio na državnoj kancelari izjavu, u kojoj bi se Reichstag izrazio protivnim, da se torpeduju bez opomene protivnički i neutralni trgovaci i putnički brodovi, te bi iskazao svoje očekivanje, da će državni kancelar čim skorije pokušati zapodijenjem mirovnih pregovora, da dodje do sporazumljenja medju narodima.

Čestitka njemačkog cara državnom kancelaru.

Berlin, 6. (D. u.) Wolffov uredjavaju: Njemački je car brzovjano sruđeno čestitajući državnom kancelaru na krijeplkim riječima, kojima je on u Reichstagu iznova prikazao njemački položaj prama prošlosti i prama budućnosti.

Njemačko je savezno vijeće prihvatalo osnovu da se odrede raniji satovi kroz ljetne mjesecе g. 1916.

Zajednički grb na uniformama.

Berlin, 6. (D. u.) Car je odredio, da se moju uvesti kao znak na uniformama zajedničkog civilnoga činovništva maleni zajednički grbovi.

Talijanska komora.

Rim, (D. u.) Ministarsko je vijeće odlučilo, da će se početkom slijedećeg tjedna predložiti komori izvanjski državni proračun.

Sonmino će po svoj prilici govoriti budućeg utorka ili srijede, 15. če mjeseca početi za komoru uskrsni blagdani.

Njemački Zeppelin u Engleskoj. — Asquith u Londonu.

London, 6. (D. u.) Službeno. Jedan je zeppelin napao prošle srijede na večer istočnu obalu te je bacao bombe, ali su ga naši obrambeni topovi protjerali.

Asquith se je povratio u London.

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročadi pod najvišim pokroviteljstvom Njegovog ces. i kralj. APOSTOLSKOG VELIČANSTVA.

RATNO OSIGURANJE!

Oglas i razjašnjenje!

**C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad či-
tave oboruzane sile** čuti ovijen potrebu, da upozori sve krugove
i slojeve pučanstva na izvanrednu shodnost i na gospodarstveno
značenje ratnog osiguranja, žurno preporučujući, da se takovo
osiguranje sklopi.

**Ratni osiguranjem osigurava se život vojnika, skupa s rat-
nom pogibijom za jednu godinu.** Ovo osiguranje života vrijedi dakle
u potpunom opsegu i tada ako osiguratelj umre u ratu ili ako
umre uslijed rana, zadobivenih u ratu, ili uslijed bolesti, koje su
ga spopale u ratu. Posto ne treba lječničke preglede, mogu
svjata ili prijatelji kod kuće osigurati vojnika načelno se u ratu.

Godinu dana poslije ratnog osiguranja može se — po želji — ratno osiguranje promijeniti u redovito osiguranje na život; kod toga uračuna se isplaćena premija ratnog osiguranja s polovicom u redovite osiguravajuće premije, razdjeljena na cijelu dobu
osiguranja života.

Izvanredna shodnost i veliki gospodarstveni značaj takvog
ratnog osiguranja jesu očiti.

Bit će malo njih ostalo kod kuće, kojih osobne i gospodar-
stvene prilike neće se biti znatno promijenile ili ne će biti ugrožene,
ako vojnika zateče smrt na časnom bojnom polju ili ako umre na
posljedicama rana ili bolesti.

**Niti država niti djela dobrotvornosti ne mogu u tom slučaju
pružiti dostatne pomoći, ako obitelj izgubi iznenada hranitelja,
roditelji svoj oslon.**

Ovaj teški čas promjene u obiteljskom životu, nove uredbe
za opskrbu žen, djece i roditelja mogu se ipak dobro podnijeti,
ako je život pojedinika bio osiguran usporedno sa njegovim sta-
lištem i gospodarstvenim prilikama. Vrijednost osiguravanja života
pojavila se pak osobito kod ratnog osiguranja, koje se može još
u zadnji čas sklopi. **Svetom od više tisuća ili takodjer samo
sto kruna,** može se tako **kokejakvu gospodarstvenu ranu zacijetili,**
uzdržati stare sposobnosti zarade ili ostvariti nove, **osigurati odgoj
djece,** omogućiti malu rentu ili poravnati dugove, koji doduše
nebi teretili moga u potpunoj životnoj snagi, ali koji bi možda
teško zadesili zaostale. Poznato je pak, kako značenje imade osi-
guravajuće politica za kredit.

Prijejmijem ratnim osiguranjem moći će se dakle, u koliko
je moguće, osigurati budućnost začestalih. **Srcu ratnika** na bojištu
olakšati će se, a njegovim dragima kod kuće, koji željno čekaju
njegov povratak, **oduzeti će se teška skrb.**

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad čuti
dakle potrebu pospišivati sklapanje takvih ratnih osiguranja te
izjavljaju, da je — **u sporazumu sa c. kr. priv. društvom za
osiguranje života Austrijski Phönix u Beču,** koje je jedino među
osiguravajućim i u Austriji poslušnjim društvinama sklapa i ratna
osiguranja za časnike i vojnike, načelno se već u ratu — spravna
primati predloge za sklapanje takvih ratnih osiguranja. Za osi-
gurane stranke postlige su se osobite pogodnosti, posebice **snižene
premije.**

Osiguranje vrijedi za slučaj smrти u roku od jedne godine,
izuzev samoubojstvo.

Osigurana svota isplatiće se se polpunoma, ako je osigurani
poginuo, ako podlegne posljedicama bolesti ili ozleda u ratu, ako
ga neštan ili ako umre **naravnom smrću** u zarobljenistvu ili po-
slje svog povratak u tijeku jednogodišnje osigurane dobe. Ovo
razsređenje osiguranja obuhvaća dakle također sigurnost protiv
kakve pogibije u neštenim knužnim bolesti i u prvim mjesecima iza
svršenog rata.

Jednokratna premija za **vojnika po zvanju** i za one, koji su
po zakonu obvezani na vojničku dužnost u tijeku dvanaestgodisnje
vojničke dužnosti u pričuvu, iznosi $7\frac{1}{2}\%$ osigurane svote, za pučke
ustase svake **dobre i svake kategorije,** dakle također i za sve one,
koji su u toku rata na podlozi preglede otisli u vojničku službu, samo $4\frac{1}{2}\%$ osigurane svote.

Supružni pučki ustaše, koji se nalazi u vojski, platit će ako
n. pr. sklopi osiguranje za K 2000 jednokratnu premiju K 90—.

Pomoćna zaklada za udove i sirote priznaje suviše pogod-
nost onim rodbinama, koji uživaju državnu primoposku za prehranu,
da mogu plaćati premije u obročima; kao polog uve isplate u
obročima predali će se državna primoposku za prehranu.

Konačno, ako se osiguranje promjeni u obično osiguranje
života, može se lako polovici premije za ratno osiguranje uraču-
nati u redovite premije za osiguranje života i tada, ako osiguranja
života ne sklopi osigurani vojnik, već kakva njegova svrlja.

Sirenenjem ratnog osiguranja i dozvoljenim 'pogodnostima' že-
limo, koliko je moguće, podupirati samopomoć u ratnoj opskrbi,
koja se mora na svaki način pospišivati. Istodobno pak želimo,
da bi se upotrijebila ova prilika za kašnji promjenu ovih ratnih
osiguranja u redovita osiguranja života, e da se time ugroženo
uplije na žiteljstvo i da se pospješi gospodarstveno tako potre-
bito sirenje osiguranja života.

C. kr. austrijska zaklada za udovice i siročad pozivlje dakle
žurno sve, koji su zvani u ratnu službu, i svoje onih vojnika,
koji su već u ratu, da se posluže pruženom mogućnosti ovog
shodnog osiguranja.

C. kr. austrijska zaklada za udovice i siročad moli dalje
sve poslodavce da se kod ove u toliko korisne uredbe sjete i skri
za **obitelj svojih namještenika ili radnika, koji su u ratu.**

Sklopljeno osiguranje vrijedi, kad je premija plaćena, od
danas kad je bilo predloženo. Ako bi slučaj bio, da se vojnik
međutim razboli ili da bude ranjen, ipak je osiguran.

Do sada 165.000 osiguranih; 165.000.000 osigurane svote;
cck 3 i pol milijuna isplaćenih udovicama i siročadi.
Prijave primaju svi c. kr. porezni i c. kr. poštanski uredi.

Predsjednik:

MAKSO grof WICKENBURG
ministar iz. sl.

LAFADIO HEARN. — DR. BAJA.
Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)
(Konac.)

Evo ovđe baš dvadeset i treće dana dva-
nasjelog mjeseca dvadeset i četvrti Meiji-godine,
hoeu da govorim ja, Katayana Shōhei, nećitelj
linjo Chugakkō u Schimane-Ken, koji no vrlo ra-
zalošen ovoj mrtvackoj svetnosti pribiva, i hoeu
da kažem koju o duši Yokogi Tomisaburos, o
duši mogu učenika.

Buduci da sam bio, kako li to znadeš, dva
put po pet godina u različitu vremena školskim
učiteljem, opio sam s mnogo odljih dјaka. Ali
vrlo rijetko imade nećitelj tu sreću, da se naujeri
na jednoga, koji bi tebi bio ravan. Bio si mar-
ljiv, pazljiv u svim stvarima, i daleko nadmašio
sve svoje drugove bezpričornim ponasanjem, te-
nim opazanjem i slijedenjem svih propisa, i ni-
kada se niješ ogrešio o koju zapovijed. U zemlji
Kihoku, koja je bila glasovita radi svojih krasnih
konja, običavalo se da davnine govoriti, ako nije
bilo konja najbolje pasmine: „Tu nema konja“.
Mi imademo među našim učenicima mnogo od-
ličnih mladića, mnogo kyume — plenitvenih tr-
kača — ali smo žalboze najboljega izgubili.

Umro si u dobi od sedamnaest godina, u

najboljemu naukovnom vremenu života, bas kad
si deset stuba već ses prekorac! Oh! kako
je to žalosno. Ali je još žalosnije znati, da si
sam krv tvog bolesti radi tvoje prekorjenog
mara. Najžalosnije je pak pomisliti, da bi ti s two-
jomi neobičnog nadarenošću i karakterom vil-
namna na tom odabranom putu sjegurno veoma
mnogo postigao i vrlo mnogo dobara učinio — na
čast imenu tvojih pređaja, da li je bilo sudjeleno
te doživiti muževno doba.

Ja te vidim, kako ruku dižeš, da nesto pišas
i kako se preko tuge naginješ da zabilježiš sva-
što ti je mogao reći tuge siromašni stari nećitelj.
Vidim te također kod vojničkih vježba s bodom
na ramenu, gdje stojiš kao svjeća u redovima —
bas sada se prikazuje tvoje smješće se lice
preda mnom, kao da stojiš kraj mene. Čini mi
se, da posve jasno razabirem tvoj glas, i reći bi
da si tek prešao govoriti, ali jao, ja znam, da
te ne čuvi etni ni vidjeti do li samo u sje-
ćanju. O nebesa, zasto ste nam otela taj krasan
popopljaju a pošteli mene staroga, nemoćnoga
Shōkei, koji već nikonom od koristi nije!

Ja sam slajao prema tebi samo u odnosu
učitelja prema učeniku, pa ipak je vrlo velika
muga tuga. Ja imademo dvadeset i četvrtogodišnja
sina, koji je daleko od mene u Jokohami i znam
za njega, da je posve neznanat mladić, pa ipak

ne prodje ni jedna dnevna ura, a da ne bi na
njega pomislio. Kako mora tek teško biti rodi-
ljima toga darovitoga i krasnoga mladića kaž-
pomišli, da su se za uvjek s njim raslači.

Puka pomislio na to tjeru mi suže u oči —
ne mogu više da govorim — tako mi je puno
sreće.

A-a-a-a! Ti si odšao od nas! Ti si nas
ostavio. Prem da si mrtav ostal će tvoja oz-
biljnost i tvoja dobra dugu u životu scijanju
kad svih nas i svi ćemo te čestiliti i učenici ma-
čes vazda primjerom biti.

Mi, tvoji učitelji i učenici, svetujemo ovdje-
ovaj sveli čin za tvoj duh molitvama i darovima.
Ti ljubljena dušo, nasa ljubavi primi ove naše
skromne darove.

Doskora zamukne jecanje uslijed udaraca po
velikoj ribljoj glavi. Visoki glasovi intoniraju veli-
ki Nohangyo, Sutra Nirvo. To pjevanje crta
triunfirajući prelaz preko mora smrti i poroda-
či dubine između ovih visokih glasova i mukloga
Mokugyo ore ove se istine grla kao sumeće
more sonorne riječi:

„Sho-gyu mu-jo, ji-sho meppo“

Svi smo prolazni za vijeće.

Tko bi rođen, mora da umire.

Već je kod poroda svak predan smrti.

A mrtvi uživaju u svom miru.